

35 000 osób traci domy w Ugandzie

11 marca 2020

Ponad 35 tysiące osób z 20 wiosek skazanych zostało na bezdomność, po tym jak eksmitowano ich z około 9300 akrów ziemi w dystrykcie Kiryandongo. Masowe wywłaszczenie przeprowadzone z aprobatą władz państwowych i lokalnych w Ugandzie, dokonano w celu utorowania drogi dla wielkopowierzchniowych plantacji rolniczych. Trudno określić, kiedy rząd oddał ziemię przedsiębiorstwom z zagranicznym kapitałem. Rząd Ugandy twierdzi, że sporne terytorium było pustą przestrzenią i niezajętą ziemią publiczną, ale wywłaszczani mieszkańcy utrzymują, że posiadają zwyczajowe prawo własności.

Miejscowy komisarz okręgowy, Peter Debele powiedział, że „intruzi wykorzystali pustą przestrzeń”, aby osiedlić się na rozległych i urodzajnych gruntach: „Pojechali tam sami, bez przydziału. Tak więc rząd zareagował i przydzielił ziemię pod poważną działalność rolniczą”. Jednocześnie Debele twierdzi, że rząd polecił inwestorom zrekompensować utratę ziemi tym, którzy zostali zmuszeni do jej opuszczenia dodając, że „nie jest pewien czy powinniśmy nazywać to rekompensatą, czy dobrą wolą”. Wśród eksmitowanych znajdują się osoby, które mieszkały w regionie od 2012 roku, osoby takie jak Janet Akello i jej dziewięcioosobowa rodzina, żyjący w tym obszarze od 15 lat, a także ludzie formatu takiego jak David Isingoma. Ten 83-latek eksmitowany z wioski Kisalanda, twierdził, iż mieszkał tam przez całe życie.

Wśród beneficjentów masowego wywłaszczenia znajdują się między innymi amerykańskie przedsiębiorstwo Agilis Partners; będąca własnością osób narodowości sudańskiej firma Great Season, a także Kiryandongo Sugar Limited. Agilis Partners przygotowuje grunty w Kiryandongo pod uprawę simsin (sezamu), kukurydzy,

słonecznika i soi. Great Season specjalizuje się w uprawie kawy, natomiast Kiryandongo Sugar Limited, jak sama nazwa wskazuje, koncentruje się na produkcji cukru.

Finalizujący się proces nękania i wreszcie wywłaszczania lokalnych mieszkańców trwa od 2016 roku i niesie za sobą niepokojące konsekwencje społeczne i humanitarne. Opublikowany „List otwarty w celu powstrzymania eksmisji z gruntów przez przedsiębiorstwa agrobiznesowe w dystrykcie Kiryandongo” wylicza szereg nadużyć. Niektóre przypadki obejmują łamanie praw człowieka, nadmierne użycie siły wobec nieuzbrojonych społeczności, arbitralne aresztowania i pozbawienie wolności, nękanie, zastraszanie, przypadki rozbiórek szkół, ośrodków religijnych i domów, niszczenie ogrodów i upraw lokalnych mieszkańców, a także nakładanie na nich niezgodnych z prawem krajowym i międzynarodowym, przymusowych płatności. W liście otwartym kierowanym na ręce Ambasadorów USA, Wielkiej Brytanii i Holandii w Ugandzie zwraca się w szczególności uwagę na działalność w regionie Agilis Partners.

11 listopada 2016 roku, bez nakazu sądowego uprawniającego firmę do prowadzenia działalności eksmisyjnej, Agilis Partners i jej agenci użyli amunicji wobec lokalnych mieszkańców, prowadząc do zranienia dwóch osób, w tym 11-letniego Ssekwankambo Ponsiano. Do tego incydentu doszło w wiosce Kisalanda. Według raportów medycznych zadane rany spowodowały trwałe inwalidztwo Ssewankambo, który od tamtego czasu przestał uczęszczać do szkoły.

Od grudnia 2017 roku firmy inwestujące w Kiryandongo oraz ich przedstawiciele zburzyli sześć szkół. W rezultacie gwałtownych eksmisji torujących drogę inwestycjom, ponad 2500 uczniów porzuciło szkołę, ze względu na duże odległości do najbliższej szkoły rządowej.

Ponad 17 obrońców praw do ziemi i działaczy ekologicznych, szczególnie aktywnych w mobilizowaniu innych mieszkańców wsi do upominania się o własne prawa, w tym o poszanowanie prawa i

procedur, padło ofiarą szykan, nielegalnych aresztowań, było oskarżanych o oszustwa i wtargnięcie.

Przedsiębiorstwa wkraczające do Kiryandongo w procederze usuwania mieszkańców posuwają się do niszczenia domów, małych przedsiębiorstw, sklepów detalicznych oraz punktów usług publicznych. Eksmitowani ludzie nie mogą liczyć na zgodną z prawem wycenę nieruchomości i adekwatną rekompensatę. Zamiast tego firmy zatrudniają policjantów i żołnierzy, aby zmusić ludzi ze wszystkich grup wiekowych, do bezapelacyjnego opuszczenia ziemi, nawet w terminie do trzech dni. Na przykład rodzina Ssekware Godfrey, Asaby Margaret oraz ich 11 dzieci, mieszkająca w wiosce Tecwa, posiada 10 akrów ziemi. Na własnych gruntach uprawiali maniok, kukurydzę, banany i fasolę, co gwarantowało im dostęp do żywności i możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb. Jeden z przedstawicieli firmy zapłacił rodzinie równowartość 15777 szylingów ugandyjskich, czyli ok. 1657 zł. Kwota ta miała pokryć koszty opuszczenia ziemi i rozpoczęcia życia w „nowym miejscu”.

<https://www.youtube.com/watch?v=nxPqsr8LPJY>

Działania prezydenta Yoveriego Museveniego i premiera Ruhakana Rugundy skrytykowała marszałkini ugandyjskiego parlamentu, Rebecca Kadaga mówiąc, że „jako kraj tworzymy bezrolnych i nieszczęśliwych ludzi. Zwiększamy ubóstwo poprzez takie działania”.

Podmioty o których wiadomo, że biorą udział w finansowaniu i wspieraniu Agilis Partners i jej firmy Joseph Initiatives:

- Inwestor DOB Equity w Holandii za pośrednictwem brytyjskiej Dutch Oak Tree Fundation, której właścicielem jest holenderska rodzina De Rijcke;
- The United Nation's Common Fund for Commodities, za pośrednictwem holenderskiego funduszu powierniczego ustanowionego przez holenderskie ministerstwo współpracy rozwojowej;

- Brytyjski Departament Rozwoju Międzynarodowego (DFID) za pośrednictwem programu FoodTrade;
- Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID) za pośrednictwem własnych krajowych programów w Ugandzie.

Opracowanie: Damian Żuchowski

Na podstawie: FarmLandgrab.org, Monitor.co.ug, YouTbe.com,
BusinessFocus.co.ug, EliteNews.co.ug

Źródło: WolneMedia.net

Uwaga terminologiczna

Masowe zawłaszczanie ziemi pod przemysłowe inwestycje rolnicze i gospodarcze, zwane również landgrabbingiem, ma swój odpowiednik w języku portugalskim, w kontekście procederu „grilagem” odnotowywanym w Brazylii. Więcej na ten temat w artykule [„Grilagem, czyli globalny proces zawłaszczania ziemi”](#).